

مدل سازی و فرمول‌بندی اجزای محدود غیرخطی به منظور تحلیل عددی مسائل تماسی ویسکوالاستیک در جامدات بیولوژیکی (۲۷۲)

حسین اشرفی^۱، مهدی کسرائی^۲، مهرداد فرید^۳

چکیده

یکی از مشکلات اساسی در حوزه علم مهندسی بیوسیستم، آسیب‌های واردہ به مواد بیولوژیکی فسادشونده مانند میوه‌ها و سبزیجات باگی در اثر ضربه و فشارهای تماسی شباهستاتیکی و دینامیکی می‌باشد. آسیب لهیدگی ناشی از تماس شباهستاتیک یکی از مهمترین دلایل افت کیفیت در بازار میوه تازه محسوب می‌شود. نحوه توزیع فشار تماسی در سرتاسر ناحیه مشترک تماس از اهمیت ویژه‌ای به منظور تخمین لهیدگی این سیستم‌های تماسی برخوردار است. شایان ذکر است که اکثربت تولیدات باگی بیولوژیک رفتاری همانند جامدات ویسکوالاستیک از خود نشان می‌دهند. به طور کلی، تماس در جامدات تغییرشکل پذیر به دلیل آن که شرایط مرزی در ناحیه مشترک تماسی به طور پیوسته با اعمال نیرو تغییر می‌کنند، یک مسئله غیرخطی می‌باشد. از سوی دیگر، تنش‌های تماسی در جامدات ویسکوالاستیک، هم تحت تأثیر خواص الاستیک و هم خواص ویسکوز می‌باشند. از این‌رو در چنین موادی، هم ناحیه مشترک تماسی و هم نحوه توزیع تنش‌های تماسی وابسته به زمان خواهد بود. بنابراین، در این مدل‌سازی یک مسئله تماسی غیرخطی وابسته به زمان در نظر گرفته شده است. هدف طرح حاضر، توسعه یک مدل محاسبه‌تی نموی بر مبنای الگوریتمی توانمند به منظور محاسبه فشارهای شباهستاتیک تماسی اصطکاکی در جامدات بیولوژیکی ویسکوالاستیک می‌باشد. از مدل تعمیم یافته ماکسول برای مدل‌سازی رفتار جامدات ویسکوالاستیک بهره گرفته شد و بر اساس اصل کار مجازی، یک فرمول‌بندی مؤثر اجزای محدود با یک فرآیند وارهیدگی نموی در معادله متشکله ویسکوالاستیک حاصل شد. برای مدل‌سازی تماس نیز از رهیافت برنامه‌نویسی لاگرانژ الحاقی استفاده شد. در انتهای طرح نیز به عنوان یک نمونه کاربردی، فشار ناشی از تماس وارد بر میوه سبب در آزمایش فشاری با رهیافت عددی ارائه شده، شبیه‌سازی شد و منحنی نیرو-جابجایی غیرخطی آن با نتایج آزمایشگاهی مقایسه شد.

کلیدواژه: مسائل تماسی ویسکوالاستیک، روش اجزای محدود، جامدات بیولوژیکی، مدل تعمیم یافته ماکسول

۱- دانشجو کارشناسی ارشد، بخش مهندسی مکانیک ماشین‌های کشاورزی، دانشگاه شیراز، پست الکترونیک ashrafi@shirazu.ac.ir

۲- استادیار بخش مهندسی مکانیک ماشین‌های کشاورزی، دانشگاه شیروان

۳- استادیار بخش مهندسی مکانیک، دانشگاه شیراز

مقدمه

مسائل مقادیر مرزی در برگیرنده تماس در مواد ویسکوالاستیک، یکی از با اهمیت‌ترین مسائل در صنایع و استه به مهندسی مکانیک جامدات، سازه و همچنین علوم پزشکی، بیوسیستم و محیط زیست می‌باشد. در گذته، اغلب در فرآیندهای طراحی، مسائل مرتبط با مکانیک تماس به دلیل طبیعت غیرخطی با فرضیات خاصی به طور تقریبی حل می‌شدند. امروزه، با گسترش سریع تکنولوژی کامپیوترهای مدرن، می‌توان با بکارگیری ابزاری به نام **مکانیک محاسباتی**، مکانیسم‌های تماس را به طور عددی، شبیه‌سازی کرد. اگرچه این شبیه‌سازی‌ها با دقیقی که برای اهداف طراحی کافی است، قادر به انجام می‌باشند، با این وجود، در شرایط کنونی اکثر نرم‌افزارهای استاندارد اجزای محدود، به طور کامل و دقیق قادر به حل مسائل تماسی اصطکاکی با الگوریتم‌هایی توانمند نیستند. علت اصلی آن، بدین دلیل است که هنوز در بین محققان انجمن اجزای محدود، رقابت گسترده‌ای به منظور بکارگیری روش‌هایی مؤثر و توانمند برای شبیه‌سازی دقیق تر مسائل مهندسی در مکانیک تماس محاسباتی وجود دارد [۱-۲].

از کاربردهای عمده تحلیل مسائل تماسی در مهندسی مکانیک، طراحی سیستم‌های ترمیزی، بادامک‌ها، یاتاقان‌ها، چرخ ندها و تایپرها را می‌توان نام برد، که با رفتار الاستیسیته خلی، معمولاً قابل مدل‌سازی می‌باشند. از سایر کاربردهای مسائل تماسی در این حیطه مهندسی، می‌توان به بررسی پدیده ضربه در خودروها و نیز فرآیندهای متنه کاری، برش و شکل‌دهی فلزات نظری ورقکاری و یا شکل‌دهی حجمی اشاره کرد. در سال‌های اخیر هم مسائلی که تغییرشکل‌های بزرگ را در نظر می‌گیرند و از معادلات متشکله غیرالاستیک بهره می‌برند، مورد توجه قرار گرفته‌اند. آسیب‌های وارد به مواد بیولوژیکی فاسدشونده نظری میوه‌ها در اثر ضربه و فشارهای تماسی شبیه‌استاتیکی و دینامیکی، یکی از مسائل قابل توجه در حوزه علم مهندسی بیوسیستم می‌باشد. اکثر تولیدات باعی (میوه‌ها) در اثر تحمل فشارهای تماسی در طی یک سری فرآیندها مانند بردادشت، بسته‌بندی، حمل و نقل، سته‌بندی، فرآوری و انبارداری در معرض آسیب‌های مکانیکی واقع می‌شوند. آسیب لهیدگی^۱ ناشی از تماس شبیه استاتیک یکی از مهمترین دلایل افت کیفیت در بازار میوه تازه محسوب می‌شود. به طور کلی سالیانه، درصد بسیار زیادی از تولیدات باعی از بین می‌رونده که علت اصلی این ضایعات، ایجاد لهیدگی شناخته شده است [۳-۵]. به طور کلی، لهیدگی به عنوان ایجاد آسیب و تغییر رنگ در سطح بدن معرفی می‌شود، که معمولاً بدون ایجاد شکاف در پوست آن اتفاق می‌افتد. در سال ۲۰۰۰ میلادی طبق (USDA 2002)، در ایالات متحده امریکا، با وجود تولید تخمینی سیب به ارزش یک میلیارد و ۳۲۶ میلیون دلار، تنها ۷۹۵ میلیون دلار آن سهم بازار مصرف بود، به عبارت دیگر، تنها ۶۰ درصد از کل ارزش سیب تولیدی، درآمد حاصل از فروش بود [۳].

در جامدات بیولوژیکی، پیدایش ابتدایی گسیختگی سلولی در بخش کوچکی از یک سیستم سلولی از نقطه تسليم بیولوژیکی اتفاق می‌افتد. نقطه تسليم در مواد بیولوژیکی، نقش مهمی را در تعیین حساسیت آن‌ها به آسیب‌های مکانیکی بازی می‌کند. از این‌رو به منظور تخمین لهیدگی در این نوع سیستم‌های تماسی، نحوه توزیع فشار ناشی از تماس در سراسر ناحیه مشترک تماسی از اهمیت بیولوژیکی ویژه‌ای برخوردار است [۶-۷]. به همین دلیل در سال‌های اخیر، توجه گسدهای به شبیه‌سازی تغییرشکل‌های غیر-الاستیک و مدل‌سازی غیرخطی فشار تماسی در تولیدات بیولوژیکی شده است.

کارهای تجربی قابل ملاحظه‌ای در خصوص بررسی آسیب مکانیکی لهیدگی وارد بر میوه‌ها هم از نظر استاتیکی و هم دینامیکی ارتعاشی به منظور مطالعه نحوه تشکیل لهیدگی انجام شده‌اند. به طور نمونه، استفاده از تست‌های فشاری یکی از مهمترین روش‌های تجربی مطالعه لهیدگی بر روی میوه سیب می‌باشد [۸-۵]. اکثر این مطالعات تجربی، با توجه به استفاده از آزمایشگاه‌های مجهز، دارای نتایج تقریبی قابل قبولی هستند. اگرچه کارهایی با مدل‌های شبیه‌سازی شده و تحلیل‌های عددی انجام شده است، ولی متأسفانه، تعداد کارهای تحلیل عددی که با تست‌های آزمایشگاهی تأیید شوند، قابل توجه نمی‌باشند. تحلیل تنش‌های تماسی ویسکوالاستیک در صنعت تولیدات باعی به وسیله روش‌های عددی به ارائه اولین طرح توسط رامسی و فریدلی^۲ [۹]، در دانشگاه دیویس کالیفرنیا برمی‌گردد. در این طرح، از رهیافت اجزای محدود دو بعدی استفاده شد و مسئله در شرایط شبیه‌استاتیکی و با مدول برشی خطی و ضریب حجمی ثابت تحلیل شد. پس از آن، تلاش قابل ذکری در ارائه مدل و فرمول‌بندی عددی با رهیافت اجزای محدود در تحلیل مسائل تماسی در جامدات بیولوژیکی انجام نشد. لو و آبوت^۳ [۱۰]، با استفاده از نرم افزار تجارتی مارک^۴، تحت پیکربندی سیستم واقعی به مطالعه پاسخ گزرای سیب‌ها در مقابل تحریک ضربه پرداختند. سیب‌ها به صورت ماده مرکب الاستیک

¹- Bruising

²- Rumsey and Fridley

³- Lu and Abbott

4- MARC Package

5- Cheng et al.

6- ANSYS Package

7- Soft biyield probes

Lewis et al.

8- Ultrasonic technique

9-

با تقارن محوری مشکل از پوست، بدنه اصلی و هسته مدل شدند. چرنگ و همکارانش^۵ [۱۱]، با استفاده از ترکیب رهیافت تحلیلی انرژی و مدل سازی عددی در نرم افزار اجزای محدود انسیس^۶، شاخص استحکام جدیدی برای میوه های الاستیک بیضی گون ارائه کردند. لو و همکارانش [۸]، با استفاده از نرم افزار اجزای محدود مارک، به تحلیل نحوه توزیع تنش تماсی حاصل از فشار پروب-های تسلیم نرم^۷ در تست فشاری بر روی میوه سیب پرداختند. اثر دازه های متفاوت پروب ها، ضخامت و مدول الاستیک آن ها بر نحوه توزیع فشار تماсی روی نمونه های مختلف میوه سیب بررسی شد. در این طرح، سیب به صورت یک ماده مرکب با دنه ویسکوالاستیک و پوسته الاستیک مدل شد. لوئیس و همکارانش^۸ [۱۵]، با استفاده از نرم افزار اجزای محدود انسیس و روش تجربی فراصوتی^۹ جدیدی به مطالعه و دررسی نحوه توزیع تنش های تماсی میوه سیب تحت بارگذاری استاتیکی پرداختند. سیب ها برای بررسی لهیگی به صورت کاملاً سه بعدی و الاستیک مدل شدند. اشرفی و همکارانش [۷]، رهیافت اجزای محدود جدیدی را برای تحلیل لهیگی ناشی از فشار تماсی در میوه سیب بررسی کردند. در این طرح، سیب به صورت ویسکوالاستیک دو بعدی مدل شد.

در سال های اخیر به دلیل این تنوع گسترده، تحلیل مسائل تماсی همراه با در نظر گرفتن تغییر شکل های بزرگ الاستیک و یا تغییر شکل های غیر الاستیک و در برگیرنده پاسخ های زمانی، انجام می شوند. از اینروی، برای یک فرمول سازی مدن در مکانیک محاسباتی باید تمامی این اثرات در نظر گرفته شوند و دیگر تحلیل های الاستیک، به تنها بیان، جوابگوی یک تحلیل دقیق نیستند. در اغلب تحلیل های مهندسی از روش های عددی بهره گرفته می شود و اخدهای متفاوتی را در علم مکانیک تماس محاسباتی، همانند اجزای محدود، اجزای مرزی و اجزای گستاخه به منظور حل مسائل تماсی، می توان از یکدیگر تمایز کرد [۱]. به این دلیل که شرایط مرزی در ناحیه مشترک تماсی اجسام تغییر شکل پذیر به طور پیوسته با اعمال نیرو تغییر می کنند، تماس یک مسئله غیر خطی می باشد. علاوه بر این، مسائل تماсی در اجسام ویسکوالاستیک، هم تحت تأثیر خواص الاستیک و هم خواص ویسکوز می باشند. در نتیجه، هنگامی که حداقل یکی از پیکره های^۱ تماسی، یک ماده ویسکوالاستیک باشد، پیکربندی^۲ کلی تماس، ناحیه مشترک تماسی و نحوه توزیع تنش های تماсی همگی وابسته به زمان هستند و چنین مسائلی پیچیده تر می شوند. هدف اصلی این پژوهش، توسعه یک فرمول بندی مؤثر اجزای محدود با یک فرآیند محاسباتی وفقی و نموی^۳ بر مبنای الگوریتمی توانمند به منظور محاسبه فشارهای تماسی به استاتیک در جامدات بیولوژیکی ویسکوالاستیک می باشد. چگونگی رسیدن به این خواسته در بخش های زیر به طور کامل تفصیل می شود.

۱. مدل سازی معادلات متشکله^۴ در مواد ویسکوالاستیک

رفتار مکانیکی مواد با جرم مولکولی نسبتاً پایین بر حسب دو نوع ماده خاص ایده آل بحث می شوند: جامد الاستیک و سیال ویسکوز. جامدات دارای شکل مشخصی هستند و با اعمال نیروهای خارجی به شکل تعادلی جدیدی تغییر شکل می دهند و با برداشتن این بارها، آنرا به شکل ابتدایی خود باز می گردند. سیالات ویسکوز دارای شکل مشخصی نیستند و با اعمال بار خارجی جاری می شوند. یکی از شاخصه های اساسی رفتار الاستیک، ظرفیت ذخیره سازی انرژی مکانیکی در هنگام تغییر شکل در اثر بارگذاری و آزادسازی کامل این انرژی بعد از باربرداری می اشد. برخلاف این رفتار، در سیال ویسکوز، انرژی مکانیکی به صورت پیوسته و بدون ذخیره سازی مستهلك می شود. برخی از مواد پر اهمیت مهندسی، انرژی مکانیکی را در هنگام مواجه شدن با نیروهای اعمالی، به طور همزمان هم ذخیره می سازند و هم مستهلك می کنند. در واقعیت تمام مواد موجود در طبیعت، انرژی را در طی سیکل بارگذاری و باربرداری با درجات متفاوت ذخیره و مستهلك می ازنند. چنین رفتاری، رفتار ویسکوالاستیک نامیده می شود. به طور ذاتی، معادلات متشکله رفتار ویسکوالاستیک نه تنها شامل تنش و کرنش خواهد بود، بلکه در آن ها، آهنگ زمانی تغییرات تنش و کرنش نیز وجود خواهد داشت [۱۲].

مدل سازی رفتار متشکله جامدات ویسکوالاستیک در تماس با یکدیگر، با فرضیات ویسکوالاستیک خطی و ایزوتروپیک بودن انجام می شود. در حالت کلی، معادلات متشکله ویسکوالاستیک را به صورت زوج انتگرال های هر دیتاری^۵ و بر حسب پاسخ های برشی (یا انحرافی)^۶ و حجمی (یا اتساعی)^۷ به فرم زیر می توان نشان داد [۱۲-۱۴]:

1- Body

2- Configuration

3- Incremental adaptive formulation

4- Constitutive equations

5- Hereditary integral

6- Distortional response

7- Dilatational response

8- Relaxation functions

9- Newtonian damper

$$s_{ij} = \int_{-\infty}^t G_1(t-\tau) \frac{de_{ij}(\tau)}{d\tau} d\tau \quad (1)$$

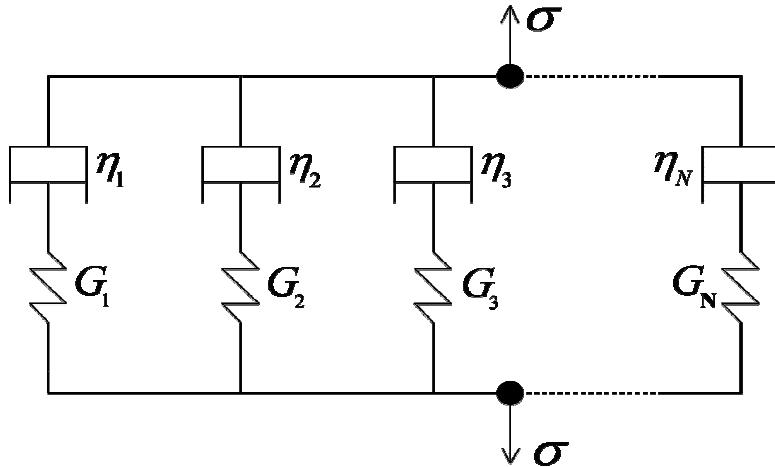
$$\sigma_{kk} = \int_{-\infty}^t G_2(t-\tau) \frac{de_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \quad (2)$$

که در آن‌ها:

$$s_{ij} = \sigma_{ij} - \frac{1}{3} \delta_{ij} \sigma_{kk} \quad (3)$$

$$e_{ij} = \varepsilon_{ij} - \frac{1}{3} \sigma_{ij} \varepsilon_{kk} \quad (4)$$

که در روابط فوق، G_1 و G_2 به ترتیب بیانگر توابع وارهیدگی^۱ مستقل ایزوتropیک متناسب با رفتار برشی و حجمی می‌باشند. بر اساس ترکیب‌های مناسبی از دو المان اساسی بدون جرم، فنر خطی هوکین و مستهلهک کننده نیوتونی^۲ می‌توان به سادگی مدل‌های ویسکوالاستیک متفاوتی را طرح‌ریزی کرد. یک مدل ساده که از ترکیب فنر و مستهلهک کننده به طور سری حاصل می‌شود، مدل

شکل ۱: طرح کلی مدل تعمیم یافته ماکسول

ماکسول^۱ نامیده می‌شود. ولی یک ماده واقعی تنها با یک زمان وارهیدگی که با این مدل پیش‌بینی می‌شود، وارهیده نمی‌شود. از این‌رو برای بیان دقیق رفتار طبیعی یک ماده ویسکوالاستیک، باید تابع وارهیدگی را به صورت حاصل جمع یک سری عبارات نمایی کاهشی بیان کرد، که این خواسته منجر به شکل‌گیری مدل مکانیکی جامعی مشکل از المان‌های ماکسول به موازات هم می‌شود. چنین مدل جهان‌شمولی که به طور شماتیک در شکل ۱ نشان داده شده است، به نام **مدل تعمیم یافته ماکسول^۲** یاد می‌شود. بنابراین، توابع وارهیدگی برای مدل تعمیم یافته ماکسول به صورت زیر بیان می‌شوند:

$$G_1(t) = \sum_{p=1}^N A_p \left(e^{-a_p t} \right) \quad (5)$$

$$G_2(t) = \sum_{p=1}^N B_p \left(e^{-b_p t} \right) \quad (6)$$

که در این روابط، (N) برابر با تعداد کل المان‌های ماکسول است، و همچنین (A_p) و (B_p) مدول‌های وارهیدگی متناظر با عکس زمان‌های آسايش (a_p) و (b_p) می‌باشند. در طی مشخصه وارهیدگی مواد ویسکوالاستیک، تحت تغییرشکل ثابت، تنش به طور پیوسته با زمان کاهش می‌یابد.

¹- Maxwell model

²- Generalized Maxwell model

۲. فرآیند نموسازی^۱ در معادلات متشکله

برای مدل‌سازی رفتار ویسکوالاستیک در دامنه زمانی، ابتدا دامنه مورد نظر به فواصل زمانی گسسته (Δt) تقسیم می‌شود، به طوری که برای زمان حال ($t_{(n+1)} = t_{(n)} + \Delta t$) می‌باشد. با فرض دانستن وضعیت تنش در زمان ($t_{(n)}$ ، وضعیت تنش در زمان ($t_{(n+1)}$) تعیین می‌شود. بنابراین، با جایگزینی معادله (۶) در معادله (۲)، تansور کلی تنش حجمی در زمان ($t_{(n)}$ ، به صورت زیر استخراج می‌شود:

$$\begin{aligned}\sigma_{kk}^{(n)} &= \int_0^{t_{(n)}} \left\langle G_2(t_{(n)} - \tau) \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \\ &= \sum_{p=1}^N \left[\int_0^{t_{(n)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n)} - \tau)} \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] = \sum_{p=1}^N [\sigma_{kkp}^{(n)}]\end{aligned}\quad (7)$$

که در آن:

$$\sigma_{kkp}^{(n)} = \int_0^{t_{(n)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n)} - \tau)} \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \quad (8)$$

در این روابط، $\sigma_{kkp}^{(n)}$ به عنوان تنش حجمی المان ماکسول (p) ام در لحظه ($t_{(n)}$ ، مورد نظر قرار داده می‌شود. اگر تansور کلی کرنش حجمی ($\varepsilon_{kk}^{(n)}$) در لحظه ($t_{(n)}$ ، در طی فاصله زمانی $[t_{(n)}, t_{(n+1)}]$ ثابت فرض شود، تنش کلی حجمی ($\bar{\sigma}_{kk}^{(n+1)}$) را که در طی بازه زمانی مذکور سیر تنزلی را طی می‌کند، به صورت رابطه زیر می‌توان نشان داد:

$$\begin{aligned}\bar{\sigma}_{kk}^{(n+1)} &= \int_0^{t_{(n+1)}} \left\langle G_2(t_{(n+1)} - \tau) \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau = \sum_{p=1}^N \left[\int_0^{t_{(n+1)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)} - \tau)} \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] \\ &= \sum_{p=1}^N \left[\int_0^{t_{(n)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n)} - \tau)} \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] e^{-b_p(\Delta t)} + \sum_{p=1}^N \left[\int_{t_{(n)}}^{t_{(n+1)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)} - \tau)} \right\rangle \frac{d\varepsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] \\ &= \sum_{p=1}^N \left[(e^{-b_p(\Delta t)}) \sigma_{kkp}^{(n)} \right] = \sum_{p=1}^N [\bar{\sigma}_{kkp}^{(n+1)}]\end{aligned}\quad (9)$$

که در این رابطه، ($\bar{\sigma}_{kkp}^{(n+1)}$) تansور کلی تنش حجمی المان ماکسول (p) ام است که از تنش کلی حجمی المان ماکسول (p) در لحظه ($t_{(n)}$ در فاصله زمانی $[t_{(n)}, t_{(n+1)}]$ ، تنزل می‌یابد. ذکر این نکته ضروری است که در طی این فاصله زمانی، مقدار مشتق ($d\varepsilon_{kk}(\tau)/d\tau$) برابر صفر می‌باشد.

به طور مشابه، تansور کلی تنش انحرافی ($s_{ij}^{(n)}$) در لحظه ($t_{(n)}$) و تansور کلی تنش انحرافی ($\bar{s}_{ij}^{(n+1)}$) که در فاصله زمانی $[t_{(n)}, t_{(n+1)}]$ روند کاهشی را از تansور ($s_{ij}^{(n)}$) طی می‌کند، به صورت زیر بیان می‌شوند:

$$s_{ij}^{(n)} = \sum_{p=1}^N [s_{ijp}^{(n)}] \quad (10)$$

و

$$\bar{s}_{ij}^{(n+1)} = \sum_{p=1}^N \left[(e^{-a_p(\Delta t)}) s_{ijp}^{(n)} \right] = \sum_{p=1}^N [\bar{s}_{ijp}^{(n+1)}] \quad (11)$$

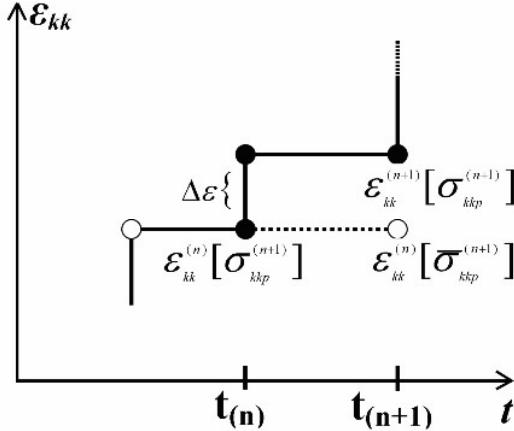
^۱- Incrementalization procedure

که در آن:

$$s_{ijp}^{(n)} = \int_0^{t_{(n)}} \left\langle A_p e^{-a_p(t_{(n)}-\tau)} \right\rangle \frac{d\epsilon_{ij}(\tau)}{d\tau} d\tau \quad (12)$$

حال همانطور که در شکل ۲ هم به صورت شماتیک نشان داده شده است، اگر کرنش نموی ($\Delta\epsilon_{kk}$) در لحظه ($t_{(n)}$) موجود باشد، بنابراین از معادلات ۲ و ۶ می‌توان تأثیر تنش حجمی ($\sigma_{kk}^{(n+1)}$) را در لحظه ($t_{(n+1)}$) به صورت زیر بیان کرد:

شکل ۲: طرح کلی فرآیند نوسازی توابع وارهیدگی معادلات متشکله

$$\begin{aligned} \sigma_{kk}^{(n+1)} &= \int_0^{t_{(n+1)}} \left\langle G_2(t_{(n+1)}-\tau) \right\rangle \frac{d\epsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau = \sum_{p=1}^N \left[\int_0^{t_{(n+1)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)}-\tau)} \right\rangle \frac{d\epsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] \\ &= \sum_{p=1}^N \left[\int_0^{t_{(n)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n)}-\tau)} \right\rangle \frac{d\epsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] e^{-b_p(\Delta t)} + \sum_{p=1}^N \left[\int_{t_{(n)}}^{t_{(n+1)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)}-\tau)} \right\rangle \frac{d\epsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] \quad (13) \\ &= \sum_{p=1}^N [\bar{\sigma}_{k kp}^{(n+1)}] + \sum_{p=1}^N \left[\int_{t_{(n)}}^{t_{(n+1)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)}-\tau)} \right\rangle \frac{d\epsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} d\tau \right] \end{aligned}$$

به وسیله این فرآیند وارهیدگی نموی، کرنش کلی حجمی ($\epsilon_{kk}^{(n)} + \Delta\epsilon_{kk}$) در طی فاصله زمانی $[t_{(n)}, t_{(n+1)}]$ ثابت فرض می‌شود و تاریخچه کرنش، همانطور که در شکل ۲ هم نشان داده شده است، به صورت عددی مدل‌سازی می‌شود. برای جزئیات بیشتر در مورد این فرآیند نموی، می‌توان به منابع [۱۴-۱۶] مراجعه کرد. مجدداً، این نکته قابل ذکر است که مشتق $(d\epsilon_{kk}/d\tau)$ در طی این بازه زمانی، به استثنای زمان ($t_{(n)}$)، برابر صفر است. بنابراین، داریم:

$$\begin{aligned} \frac{d\epsilon_{kk}(\tau)}{d\tau} \Big|_{\tau=t_{(n)}} &= \lim_{\tau \rightarrow t_{(n)}} \left(\frac{\epsilon_{kk}(\tau) - \epsilon_{kk}(t_{(n)})}{\tau - t_{(n)}} \right) \\ &= \delta(\tau - t_{(n)}) \Delta\epsilon_{kk} \quad (14) \end{aligned}$$

که در این رابطه، $\delta(\tau - t_{(n)})$ تابع دلتا می‌باشد. از اینرو معادله ۱۳ را با توجه به اصل فوق، می‌توان به صورت زیر بازنویسی کرد:

$$\begin{aligned} \sigma_{kk}^{(n+1)} &\approx \sum_{p=1}^N [\bar{\sigma}_{k kp}^{(n+1)}] + \sum_{p=1}^N \left[\int_{t_{(n)}}^{t_{(n+1)}} \left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)}-\tau)} \right\rangle \delta(\tau - t_{(n)}) \Delta\epsilon_{kk} d\tau \right] \\ &= \sum_{p=1}^N [\bar{\sigma}_{k kp}^{(n+1)}] + \sum_{p=1}^N \left[\left\langle B_p e^{-b_p(t_{(n+1)}-t_{(n)})} \right\rangle \Delta\epsilon_{kk} \right] \quad (15) \\ &= \sum_{p=1}^N [\bar{\sigma}_{k kp}^{(n+1)} + (B_p e^{-b_p(\Delta t)}) \Delta\epsilon_{kk}] = \sum_{p=1}^N [\sigma_{k kp}^{(n+1)}] \end{aligned}$$

کرنش ($\varepsilon_{kk}^{(n+1)}$) در لحظه ($t_{(n+1)}$) به صورت حاصل جمع کرنش ثابت ($\Delta\varepsilon_{kk}$) در فاصله زمانی [$t_{(n)}, t_{(n+1)}$] و کرنش نموی ($\Delta\varepsilon_{kk}$) در لحظه ($t_{(n)}$ ، می اشد. به منظور مدل سازی پاسخ تاریخچه زمانی یک جامد ویسکوالاستیک، تansور کلی تش حجمی المان ماکسول (p) ام در لحظه ($t_{(n+1)}$) را می توان به صورت حاصل جمع تنش حجمی کلی المان ماکسول (p) ام در لحظه ($t_{(n+1)}$) ناشی از اثر کرنش ثابت ($\varepsilon_{kk}^{(n)}$) و تنش حجمی نموی المان ماکسول (p) ام ناشی از اثر کرنش نموی ($\Delta\varepsilon_{kk}$) بیان کرد. بنابراین، با استفاده از مدل تعیین یافته ماکسول، تنش کلی حجمی ($\sigma_{kk}^{(n+1)}$) در لحظه ($t_{(n+1)}$)، به صورت حاصل جمع کل تنش های حجمی ($\sigma_{kkp}^{(n+1)}$) المان ماکسول در لحظه ($t_{(n+1)}$) بیان می شود. به طور مشابه، برای تنش کلی انحرافی ($\delta_{ij}^{(n+1)}$) در لحظه ($t_{(n+1)}$)، N زیر را بازنویسی کرد:

$$\delta_{ij}^{(n+1)} = \sum_{p=1}^N \left[\bar{s}_{ijp}^{(n+1)} + (A_p e^{-a_p(\Delta t)}) \Delta e_{ij} \right] = \sum_{p=1}^N \left[s_{ijp}^{(n+1)} \right] \quad (16)$$

در پایان این بخش، با استفاده از ترکیب معادلات ۳، ۴، ۱۵ و ۱۶، تansور کلی تنش ($\sigma_{ij}^{(n+1)}$) در لحظه ($t_{(n+1)}$) را به فرم کلی زیر می توان بیان رده:

$$\sigma_{ij}^{(n+1)} = C_{ijkl} \Delta\varepsilon_{kl} + f_{ij}^{(n)}(\Delta t) \quad (17)$$

که در آن:

$$\begin{cases} C_{ijkl} \Delta\varepsilon_{kl} = G_1(\Delta t) \Delta e_{ij} + \frac{1}{3} \delta_{ij} G_2(\Delta t) \Delta\varepsilon_{kk} \\ f_{ij}^{(n)}(\Delta t) = \sum_{p=1}^N s_{ijp}^{(n)} e^{-a_p(\Delta t)} + \frac{1}{3} \delta_{ij} \sum_{p=1}^N \sigma_{kkp}^{(n)} e^{-b_p(\Delta t)} \end{cases} \quad (18)$$

به دلیل آنکه ($\frac{1}{3} \sigma_{kkp}^{(n)}$ و $s_{ijp}^{(n)}$)، به ترتیب بیانگر تنش میانگین و تنش انحرافی المان ماکسول (p) ام در لحظه ($t_{(n)}$) می باشند، در نتیجه ($f_{ij}^{(n)}$) بیانگر مجموع تنش های المانی است که در فاصله زمانی [$t_{(n)}, t_{(n+1)}$ ، از تنش های در لحظه ($t_{(n)}$)، سیر تنزلی را طی می کنند. از معادله نهایی ۱۷، برای تansور کلی تنش در لحظه ($t_{(n+1)}$)، چنین برمی آید که متشکل از دو بخش مجزا می باشد:

- .i. بخشی که در طی فاصله مانی [$t_{(n)}, t_{(n+1)}$ ، از تنش های در لحظه ($t_{(n)}$)، روند تنزلی دارد.
- .ii. بخشی که شامل تنش های نموی که در نتیجه کرنش نموی ($\Delta\varepsilon_{kl}$) در لحظه ($t_{(n)}$)، می باشد.

۳. مدل سازی ناحیه مشترک تماسی

دو پیکره تعییر شکل پذیر، با اعمال نیروهای خارجی به یکدیگر فشرده می شوند و در معرض تماس اصطکاکی با یکدیگر قرار می گیرند (شکل ۳). دامنه هر دو پیکره در حال تماس، به تعداد مشخصی المان محدود گسسه ه می شود و از المان های چهار وجهی هشت گره ای در ساخت مدل اجزای محدود استفاده می شود [۱۸-۱۷]. برای تحلیل عددی تماس، مرزهای دو پیکره به سه دسته مرزهای تعییر شکلی مشخص، مرزهای تراکشنی مشخص^۱ و مرزهای تماسی مرتبط با نواحی مشترک تماس دو پیکره تقسیم بندی می شوند. با اعمال نیرو، شرایط مرزی در سراسر ناحیه مشترک تماسی به طور پیوسته تغییر می کند. وضعیت تماسی وابسته به زمان، وابسته به نوع بار اعمالی، هندسه و پذیرش نسبی مادی پیکره های تماسی می باشد. در شرایطی که بار اعمالی به آهستگی با زمان تغییر کند، ترم اینرسی قابل صرف نظر کردن است و با یک مسئله شباهستاتیک مواجه می شویم. در چنین مسائلی، معادله تعادل و شرایط مرزی مرتبط به صورت زیر قابل بیان می باشند:

$$\sigma_{ij,j} + b_i = 0 \quad (\text{in } \Omega) \quad (19)$$

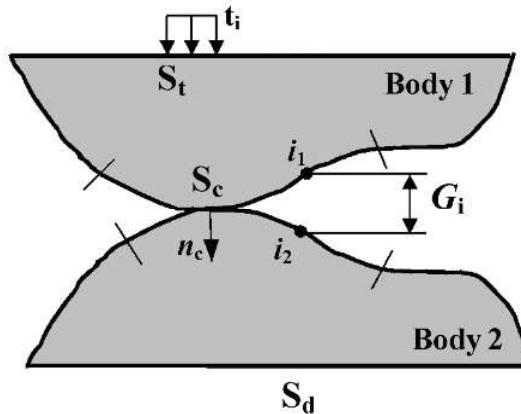
$$\begin{cases} u_i = u'_i & (\text{in } S_d) \\ t_i = \sigma_{ij} n_j & (\text{in } S_t) \end{cases} \quad (20)$$

^۱- Prescribed traction boundaries

که (b) نیروی تماسی در واحد حجم می‌شد. رابطه اول معادله ۲۰، بیانگر شرایط مرزی مشخص تغییرشکلی و رابطه دیگر آن، بیانگر شرایط مرزی مشخص تراکشنی است. علاوه بر شرایط مرزی متدالو که بیان شدند، شرایط مرزی تماسی نیز باید در ناحیه مشترک تماس دو پیکره، به سیستم تماسی مطابق زیر اعمال شوند:

$$\begin{cases} (\tilde{u}^1 - \tilde{u}^2) \tilde{n}_c - \tilde{G} \leq 0 & \text{(in } S_c \text{)} \\ \tilde{\sigma}_n \geq 0 \\ [(\tilde{u}^1 - \tilde{u}^2) \tilde{n}_c - \tilde{G}] \tilde{\sigma}_n = 0 \\ \infty \tilde{\sigma}_n \geq \tilde{\sigma}_t \end{cases} \quad (21)$$

شکل ۳: پیکربندی تماس دو پیکره تغییرشکل پذیر

که در این رابطه $(\tilde{G})$ بردار شکاف فعلی^۱، (μ) ضریب اصطکاک، (σ_n) فشار تماسی یا ضریب لاغرانژ و (σ_t) مؤلفه مماسی تماسی می‌باشد. برای مدل‌سازی ناحیه مشترک تماسی از طرح تماس گره به گره استفاده می‌شود. فرمول‌بندی‌های متعددی ممکن است به منظور قیدگذاری در ناحیه مشترک تماسی مورد استفاده قرار گیرند [۲-۱]. یکی از کاربردی‌ترین آن‌ها، فرمول‌بندی لاغرانژ^۲ می‌باشد که در این تحقیق نیز مورد استفاده قرار گرفته شده است [۱۹]. این روش که تلفیقی از فرمول‌بندی‌های ضریب لاغرانژ^۳ و پنالتی^۴ می‌باشد، بر مبنای یک به هنگام‌سازی تکرار شونده^۵ برای ضریب لاغرانژ در ترکیب با ترمی همانند پنالتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. از این‌رو برای هر زوج گره تماسی، می‌توان عبارت تغییراتی زیر را بیان کرد:

$$\Pi = \lambda \tilde{G} + k \tilde{G}^2 \quad (22)$$

که (λ) ضریب لاغرانژ و (k) یک پارامتر پنالتی سمت. معادله ماتریسی یک زوج تماسی را به صورت زیر می‌توان نوشت:

$$\begin{bmatrix} k & k \\ k & k \end{bmatrix} \begin{Bmatrix} d\tilde{u}_1 \\ d\tilde{u}_2 \end{Bmatrix} = \begin{Bmatrix} -\lambda_{(n)} - k \tilde{G} \\ \lambda_{(n)} + k \tilde{G} \end{Bmatrix} \quad (23)$$

که به هنگام‌سازی ضریب لاغرانژ با استفاده از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$\lambda_{(n+1)} = \lambda_{(n)} + k \tilde{G} \quad (24)$$

چنین به هنگام‌سازی را می‌توان با استفاده از روش نیوتون-رافسون^۶، پس از هر تکرار یا در یک حلقه تکرار اضافی محاسبه شود تا به یک نتیجه همگرا شود. برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توان به منبع [۱۹] مراجعه کرد.

¹- Current gap vector

4- Penalty formulation (PM)

²- Augmented Lagrangian formulation (ALM)

5- Iterative update

³- Lagrange multiplier formulation (LMM)

6- Newton-Raphson procedure

۵. فرآیند حل

به منظور مدل سازی دامنهای مسئله مورد نظر، دامنه هر دو پیکره تماسی و هدف، به تعداد مشخصی (M_1, M_2) المان محدود ($j = 1, 2, \dots, M_1, M_1 + 1, \dots, M_1 + M_2$) گستته می‌شود. به این دلیل که در مواد ویسکوالاستیک، کمیت‌های وضعیتی مانند خواص مادی، تنش‌ها و جابجایی‌ها تابع زمان می‌باشند، استفاده از یک فرآیند نموی سبب حصول نتایج مطلوبتری می‌شود. با صرف نظر کردن از نیروهای حجمی و با استفاده از اعمال اصل کار مجازی به معادله تعادل در لحظه ($t_{(n+1)}$ ، به رابطه زیر دست می‌باشد:

$$\sum_{j=1}^{(M_1+M_2)} \left\{ \int_{\Omega_j} \{\delta \Delta \varepsilon\}^t \{\sigma^{(n+1)}\} d\Omega - \int_{S_{t_j}} \{\delta \Delta u\}^t \{\bar{t}^{(n)} + \Delta \bar{t}\} dS \right\} \\ - \sum_{l=1}^L \left\{ \int_{S_{C_l}} \{\delta \Delta \tilde{u}_1 - \delta \Delta \tilde{u}_2\}^t \{\hat{t}_c^{(n)} + \Delta \hat{t}_c\} dS \right\} = 0 \quad (25)$$

که در این رابطه ($\{\delta u\}$) و ($\{\delta \varepsilon\}$)، بردارهای کرنش و جابجایی نموی از لحظه ($t_{(n+1)}$) تا لحظه ($t_{(n)}$) می‌باشد و (S_{CI} ، بخشی از سطح تماس مربوط به المان (l) می‌باشد و (L) برابر با تعداد کل المان‌های تماسی در سطح تماس است. با انجام برخی عملیات مهندسی به رابطه ماتریسی نهایی زیر می‌توان دست یافت:

$$\sum_{j=1}^{(M_1)} \left\langle \{\delta \Delta q_1\}^t [K_1] \{\Delta q_1\} - \{\delta \Delta q_1\}^t \left(\{\bar{P}_1^{(n)}\} + \{\Delta \bar{P}_1\} + \{F_1^{(n)}\} \right) \right\rangle \\ \sum_{j=1}^{(M_2)} \left\langle \{\delta \Delta q_2\}^t [K_2] \{\Delta q_2\} - \{\delta \Delta q_2\}^t \left(\{\bar{P}_2^{(n)}\} + \{\Delta \bar{P}_2\} + \{F_2^{(n)}\} \right) \right\rangle \\ - \sum_{l=1}^L \left[\{\delta \Delta \tilde{u}_1 - \delta \Delta \tilde{u}_2\}^t \{\hat{t}_c^{(n)} + \Delta \hat{t}_c\} \right] = 0 \quad (26)$$

که در این رابطه ماتریسی:

$$[K_\alpha] = \int_{\Omega_{\alpha j}} [B_\alpha]^t [C_\alpha] [B_\alpha] d\Omega \\ \{\bar{P}_\alpha^{(n)}\} + \{\Delta \bar{P}_\alpha\} = \int_{S_{t_{(\alpha j)}}} [N_\alpha]^t \{\bar{t}^{(n)} + \Delta \bar{t}\} dS \\ [F_\alpha^{(n)}] = \int_{\Omega_{\alpha j}} [B_\alpha]^t \{f^{(n)}(\Delta t)\} d\Omega \quad (27)$$

معادله ۲۶ بیانگر معادلات نهایی جبری هم‌زمان برای حل مسائل تماسی در جامدات ویسکوالاستیک می‌باشد. برای شرح جزئیات بیشتر در مورد نحوه رسیدن به این معادله می‌توان به منبع [۱۶] مراجعه کرد.

۴. نتایج تحلیل عددی و تجربی برای مدل نمونه (کاربرد)

فرمول‌بندی توسعه‌یافته مدل دو بعدی اجزای محدود غیرخطی و وابسته به زمان در تحلیل فشار تماسی موجود در سرتاسر ناحیه مشترک تماسی میوه سیب بکار بردۀ می‌شود. میوه سیب به عنوان یک ماده ویسکوالاستیک خطی رفتار می‌کند. ضریب پواسون برابر مقدار ثابت $1/3$ است. انتخاب شد [۶]. خواص ویسکوالاستیک میوه سیب به وسیله آزمایش‌های تنش وارهیدگی بر روی 10 نمونه استوانه‌ای در آزمایشگاه آنالیز بافت دانشگاه شیراز به دست آورده شد [۲۰ و ۷-۶]. نمونه‌های استوانه‌ای با قطر 13 میلی‌متر و ارتفاع 20 میلی‌متر از انواع سیب‌های گلن^۱ انتخاب شدند. در ابتدا، نمونه‌ها با دستگاه تست اینسترون^۲ تحت یک بارگذاری ثابت تا کرنش 10 درصد فشرده شدند و سپس در این سطح کرنش ثبت تا 120 ثانیه وارهیده شدند. منحنی‌های تنش وارهیدگی این نمونه‌ها میانگین‌بابی شد و سپس مدل تعمیم‌یافته ماکسول به منحنی متوسط تنش وارهیدگی برآذش یافت. در نهایت هم رفتار ویسکوالاستیک این نوع میوه‌های سیب به وسیله تابع وارهیدگی رشی و حجمی زیر مدل سازی شدند:

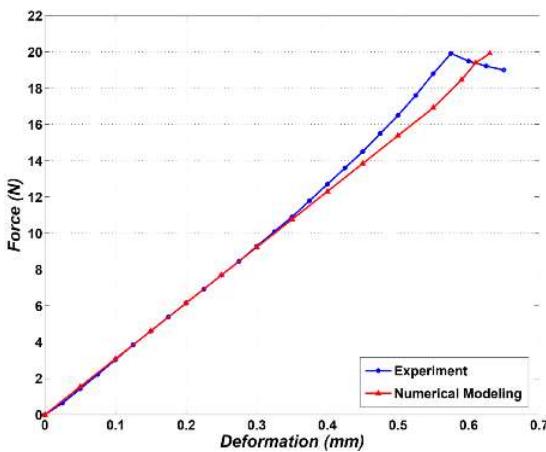
$$G_1(t) = 0.5 + 0.126 \exp(-0.333t) + 0.124 \exp(-0.025t) \quad (28)$$

¹- Golden delicious apple

2- Instron universal testing machine

$$G_2(t) = 1.34 + 1.028 \exp(-0.333t) + 0.432 \exp(-0.025t) \quad (29)$$

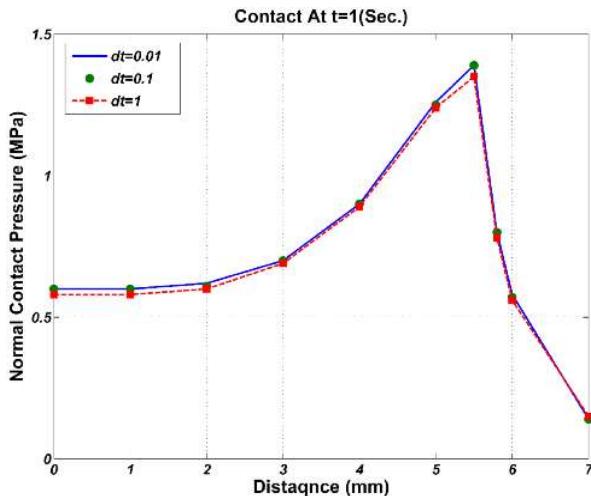
که در این رابطه (t) بیانگر زمان می باشد. برای شرح جزئیات کامل تری در مورد نحوه به دست آوردن این توابع برای سیب به وسیله آزمایش های تنش وارهیدگی می توان به منبع [۲۰] مراجعه کرد. در این تحلیل، ابتدا پاسخ مکانیکی تماس یک میوه سیب کروی کامل تحت آزمایش فشاری با صفحات استوانه ای دستگاه تست اینسترون بررسی شد. بار به وسیله صفحات مسطح دستگاه به نمونه اعمال می شود. این تحلیل به منظور تأیید فرمول بندی عددی با آزمایش فشاری در آزمایشگاه مورد نظر قرار گرفت. در مدل سازی عددی، سیب به صورت یک جسم متقاضن محوری فرض شد تا مسئله از سه بعد به دو بعد کاهش یابد. در ادامه نیز نتایج تحلیل عددی نحوه توزیع فشار تماسی در تماس سیب با سیب، تحت ۲ میلی متر جابجایی شعاعی به وسیله این رهیافت اجزای محدود ارائه می شود.

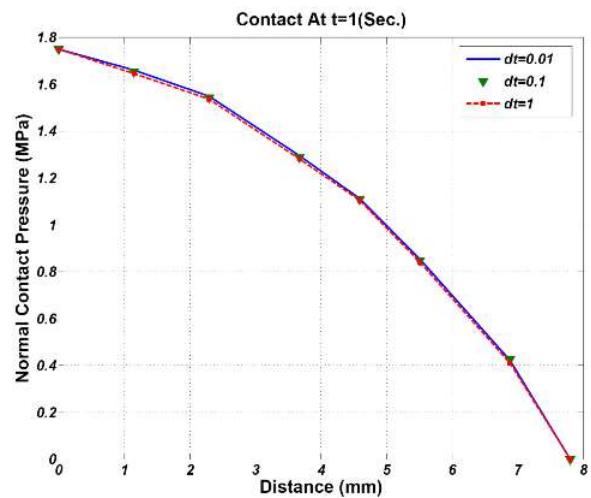
شکل ۲: منحنی نیرو-تغییرشکل مدل عددی و مدل تجربی

رابطه نیرو-تغییرشکل برای تعیین مدول الاستیسیته، نقطه تسلیم بیولوژیکی، نقطه گسیختگی و ضربی پواسون بکار بردہ می شود. در طی اندازه گیری های آزمایش فشاری باید مشخصه های وضعیتی ماده مورد نظر تغییر کنند. در شکل ۴، منحنی نیرو-تغییرشکل برای سیب های مورد تحلیل تحت آزمایش فشاری با یک نرخ جابجایی ثابت نشان داده شده است که با منحنی نیرو-تغییرشکل ناشی از حل غیرخطی فرمول بندی عددی توسعه یافته مقایسه شده است. همانطور که در این شکل هم مشاهده می شود، تفاوت اساسی بین این دو منحنی در ابتدا وجود ندارد، ولی با نزدیک شدن به نقطه تسلیم بیولوژیکی این اختلاف افزایش یافته است و در این نقطه به مقدار خطا ۸ درصدی رسیده است. شایان ذکر است که معمولاً تا حد تسلیم بیولوژیکی ماده، رفتار خطی بین نیرو و جابجایی دیده می شود، به همین دلیل است که مدول الاستیسیته جامدات الاستیک را در زیر این حد استخراج می کنند. رویهم رفته با توجه به اینکه تعیین رفتار واقعی جامدات بیولوژیکی به سبب رفتار متشکله و مشخصه های وضعیتی ویژه آنها بسیار دشوار است، فرمول بندی اجزای محدود ارائه شده، قابل تأیید است و برای مدل سازی پاسخ مکانیکی سایر مواد جامد بیولوژیکی تحت بارگذاری تماسی توصیه می شود.

در شکل ۵، نحوه توزیع تنش تماسی در ناحیه مشترک تماسی یک سیب با صفحات استوانه ای دستگاه تحت آزمایش فشاری و در فاصله های زمانی متفاوت نشان داده است. در تحلیل دیگری هم، در شکل ۶ نحوه توزیع تنش نرمال فشاری در تماس بین یک سیب با سیب مشابه خود تحت جابجایی شعاعی و در فاصله های زمانی متفاوت نشان داده است.

شکل ۵: توزیع تنش نرمال تماسی در ناحیه مشترک تماسی یک سیب با صفحات استوانه ای

شکل ۶: تحلیل عددی نحوه توزیع تنش نرمال تماسی در تماس سیب با سیب

نتیجه گیری

یک مدل محاسباتی نموی اجزای محدود بر مبنای الگوریتمی توانمند به منظور محاسبه فشارهای به استاتیک و غیرخطی تماسی در جامدات بیولوژیکی ویسکوالاستیک توسعه ده شد. از مدل تعیین یافته ماسکول برای مدل سازی رفتار جامدات ویسکوالاستیک بهره گرفته شد و بر اساس اصل کار مجازی، یک فرمول بندی مؤثر اجزای محدود با یک فرآیند وارهیدگی نموی در معادله مشکله ویسکوالاستیک حاصل شد. رهیافت نامه‌نویسی لاگرانژ الحاقی برای مدل سازی تماس در ناحیه مشترک وفق ۵ شد. در انتهای طرح نیز به عنوان یک نمونه کاربردی، فشار ناشی از تماس وارد بر میوه‌های سیب در آزمایش فشاری با رهیافت عددی ارائه شده، شبیه‌سازی شد و منحنی نیرو-جابجایی غیرخطی آن با نتایج آزمایشگاهی مقایسه شد. فرمول بندی اجزای محدود به طور موفقیت آمیزی برای تحلیل تماس در میوه سیب بکار برده شد. با توجه به نتایج به دست آمده برای میوه سیب، فرمول بندی اجزای محدود ارائه شده، برای مدل سازی پاسخ مکانیکی سایر مواد جامد بیولوژیکی تحت بارگذاری تماسی توصیه می‌شود.

قدرتانی

بر خود فرض می‌دانم که از راهنمایی‌ها و مطالب ارزشمند استاد ف. انهام جناب آقای دکتر محزون (دانشگاه شیبا) و پروفسور لو (دانشگاه ایالتی میشیگان) و دوست و همکار ارجمند جناب آقای مهندس معراجی کمال سپاسگزاری و قدردانی را داشته باشم.

مراجع

- [1] Wriggers, P. 2002. Computational Contact Mechanics. Chichester: John Wiley and Sons.
- [2] Laursen, T. 2002. Computational Contact and Impact Mechanics. Berlin: Springer.
- [3] Siyami, S. Brown, G.K. Burgess, G.J. Gerrish, J.B. Tennes, B.R. Burton, C.L. and Zapp, R.H. 1988. Apple impact bruise prediction models. Transactions of the ASAE, v(31/41): 1038-1046.
- [4] Pang, W. Studman, C.J. and Ward, G.T. 1992. Bruising damage in apple to apple impact. Journal of Agricultural Engineering Research, v(52): 229-240.
- [5] Lewis, R. Yoxall, A. Marshall, M.B. and Canty, L.A. 2008. Characterising pressure and bruising in apple fruit. Wear, v(264): 37-46.
- [6] Sitkei, G. 1986. Mechanics of Agricultural Materials. New York: Elsevier.
- [7] Ashrafi, H. Kasraei, M. and Farid, M. 2008. Modeling the viscoelastic contact pressure by nonlinear finite element formulation based on the incremental adaptive procedure. Proceedings of the CIGR International Conference of Agricultural Engineering, Brazil.
- [8] Lu, R. Srivastava, A.K. and Ababneh, H.A.A. 2006. Finite element analysis and experimental evaluation of bioyield probes for measure apple fruit firmness. Transactions of the ASABE, v(49/1): 123-131.
- [9] Rumsey, T.R. and Fridley, R.B. 1977. Analysis of viscoelastic contact stresses in agricultural products using finite element method. Transactions of the ASAE, v(20/1): 162-167.
- [10] Lu, R. and Abbott, J.A. 1997. Finite element modelling of transient responses of apples to impulse excitation. Transactions of the ASAE, v(40/5): 1395-1409.
- [11] Cherng, A.P. Ouyan, F. Blot, L. and Zwiggelaar, R. 2005. An estimation of firmness for solid ellipsoidal fruits. Biosystems Engineering, v(91): 257-259.
- [12] Christensen, R.M. 1982. Theory of Viscoelasticity. New York: Academic Press, USA.
- [13] Mase, G.T. and Mase, G.E. 1999. Continuum Mechanics for Engineers. New York: CRC Press, USA.
- [14] Simo, J.C. and Hughes, T.J.R. 1998. Computational Inelasticity. New York: Springer.
- [15] Mahmoud, F.F. El-Shafei, A.G. and Mohamed, A.A. 2007. An incremental adaptive procedure for viscoelastic contact problems. ASME Journal of Tribology, v(129): 305-313.
- [16] Ashrafi, H. Kasraei, M. and Farid, M. 2008. Finite element formulation for viscoelastic contact problems with friction based on the generalized Maxwell model. Proceedings of 16th Annual International Conference on Mechanical Engineering (ISME 2008), Shahid Bahonar University of Kerman, Iran.
- [17] Zienkiewicz, O.C. and Taylor, R.L. 2000. The Finite Element Method: The Basis. London: Butterworth-Heinemann, UK.
- [18] Belytschko, T. Liu, W.K. and Moran, B. 2003. Nonlinear Finite Elements for Continua and Structures. Chichester: John Wiley and Sons, UK.
- [19] Mijar, A.R. and Arora, J.S. 2004. An augmented Lagrangian optimization method for contact analysis problems. Struct. Multidisc. Optim., v(28): 99-112.
- [20] Segerlind, L.J. and De Baerdemaeker, J.G. 1976. Determination of the viscoelastic properties of apple flesh. Transactions of the ASAE, v(24): 346-353.
- [21] Lu, R. and Puri, V.M. 1992. Characterization of nonlinear behavior of apple flesh under stress relaxation. Journal of Rheology, v(36/2): 303-318.